

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Афонін Е.* Проблеми становлення політико–управлінської еліти в перехідних суспільствах (деякі підсумки 2007 р.). Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. К., 2008. Випуск 12. С. 25-33. 26-27.
2. *Коротков Д. С.* Становлення політичної еліти України в контексті переходу від тоталітаризму до демократії. Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. Київ : Український центр політичного менеджменту, 2010. Вип. 19. С. 85-94.
3. *Михальченко М. І.* Формування політичного лідерства в Україні в умовах незалежності. Політика в особах. Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти / за заг. ред. Ф. М. Рудича. Київ : Парламентське вид-во, 2008. С. 185-216.
4. *Пухкал О.* Політична еліта і громадянське суспільство в Україні: становлення і взаємодія. Вісник Національної академії державного управління. Політика і право. 2009. № 4. С. 193-201.
5. *Пухкал О.* Політична еліта як суб'єкт модернізації українського суспільства. Вісник Національної академії державного управління. Політика і право. 2009. № 2. С. 212-223.
6. *Равлик І. О.* Консолідуєча роль політичної еліти у перехідному суспільстві. Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць. Київ, 2011. Випуск 48. С. 549-553.
7. *Сидоренко М.* Роль політичних еліт України і Росії в модернізаційних процесах початку 1990-х років [Електронний документ]. Політичний менеджмент. 2006. Спецвипуск. Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=61&c=1345>
8. Суспільно-політичні трансформації в Україні: від задумів до реалій / В. Ф. Солдатенко (кер.) та ін. Київ : Парламентське вид-во, 2009. 536 с.
9. *Хорішко Л. С.* Політична еліта як суб'єкт модернізації політичної системи. Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць. К., 2010. Випуск 31 С. 347-353.
10. *Чернюк І.* Політична еліта в контексті демократичних перетворень в Україні. "Young Scientist" 2017. № 5.1 (45.1). С. 155-158.
11. *Шульга М.* Правляча еліта сучасної України / М. Шульга, О. Потехін, Н. Бойко, О. Парохонська, Т. Шульга [Електронний документ]. Аналітична доповідь. Київ, 1998. – Режим доступу: <http://i-soc.com.ua/institute/elit.pdf>

Радченко Л. М.
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

СИСТЕМНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Процеси пострадянських трансформацій, які передбачають зміну політичної системи, супроводжуються інтенсивними структурними перетвореннями, які включають реорганізацію політичної влади, головних механізмів її формування та функціонування, виникнення різноманітних моделей проміжних і нетривалих угод щодо принципів конкуренції політичних еліт й способів залучення населення до процесу прийняття політичних рішень. Існування проблем, характерних першому

рівню системних трансформацій, що залишилися не вирішеними, виявляються у невизначеності та суперечливості основних політичних правил і процедур, у недосконалості конституційного та інституціонального оформлення політичної системи України.

Поняття “трансформація” як теоретичний інструмент аналізу сучасних соціальних змін має і важливий евристичний потенціал. Оскільки це поняття є нейтральним стосовно оцінки динаміки суспільного процесу, то воно дає змогу аналізувати не тільки прогресивні його тенденції, Але й увесь спектр тенденцій соціальних змін, які можуть бути зворотними і незворотними, прогресивними і регресивними, революційними й еволюційними, цілеспрямованими і стихійними, системними і частковими тощо. Поняття “трансформація”, акцентуючи увагу на саморегульованому і самокоректованому характері соціальних змін, орієнтує також на аналіз широкого спектра детермінаційних чинників цих змін - об’єктивних і суб’єктивних, базисних і ситуаційних, внутрішніх і зовнішніх, керованих і некерованих, тих, що стосуються цілепокладання, і тих, що стосуються засобів досягнення визначених цілей тощо. Поняття “трансформація” доцільно застосовувати й тоді, коли характер та спрямування процесу соціальних змін ще не набувають достатньої визначеності, коли суспільство перебуває “на переломі”, у стані переходу від одного суспільно - політичного устрою до іншого [4, с. 52-57.]

Поняття “системна трансформація” з’явилося в кінці 80-х років ХХ століття та являє собою тип політичного процесу, що одночасно чи поступово змінює всю систему та всі її сфери. Ефективність даних трансформацій полягає у поступовості змін. Так як системні трансформації охоплюють усі сфери одночасно, то вони відбуваються на всіх рівнях: трансформація політичної системи України, трансформація громадянського суспільства, трансформація політичної свідомості і політичної культури [3, с. 132]. складність суспільних трансформацій полягає у: неможливості створення загальної програми системних змін; неоднакових темпах трансформаційних змін в різних сферах життя суспільства; необхідності політичної еліти постійно швидко реагувати і приймати стратегічні помірковані рішення; подоланні виникаючих суспільних станів, що супроводжують суспільні зміни (маргіналізація середнього класу. Суспільна аномія, деривація, ерозія влади, криза легітимності, декомпозиція, втрата культурної та національної ідентичності).

Головні завдання системних трансформацій в сучасній Україні полягають у чітко визначеній модернізаційній моделі. Задля її досягнення необхідно забезпечити взаємодію громадянських і політичних інститутів, які матимуть однаковий вплив на політичні процеси; виведення економіки з-під контролю держави; забезпечення інформаційної та ідеологічної підтримки нововведень; пошук нових форм взаємин у суспільстві; створення нового рівня політичної культури; оновлення системи місцевого самоврядування. Український соціум трансформується повільно, оскільки спершу потрібно визначити його модель, на досягнення якої спрямовується

трансформаційний процес та стратегії, що інституційно б визначили багатомірний соціокультурний простір.

Динаміка існуючих в сучасній Україні протиріч визначаються впливом внутрішніх і зовнішніх конфліктогенеруючих обставин. Вони відбивають специфіку політичного і соціально-економічного розвитку держави, особливості ціннісних орієнтацій і психології спільноти та поведінки політичної еліти, глобалізаційні та зовнішньополітичні впливи. Специфічною особливістю став домінуючий вплив політичної складової на національну безпеку України, актуалізуватися проблеми збереження територіальної цілісності й недопущення регіоналізації країни [1, с. 52]. Проте відсутність в Україні власної стратегії модернізації, реального залучення мас до участі у процес прийняття політичних рішень, соціокультурної легітимації, неефективність політичних інститутів приводять до появи кризових явищ і процесів у суспільстві.

Для Української держави стратегічною метою є існування дійсно демократичної політичної системи, яка б сприяла стабільному та ефективному функціонуванню та розвитку суспільства. Визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку політичної системи України повинно бути основною, на якій відбувається корегування завдань і функцій держави у політичній, економічній, соціальній, військовій та інших сферах розроблятимуться стратегічні напрямки діяльності тощо. Багато чого Україні не вдалося досягти через об'єктивні та суб'єктивні причини, але вона прагне змін і руху вперед, розвиваючи демократію і прагнучи стати частиною об'єднаної Європи, беручи на озброєння її демократичні цінності та процедури [2, с. 321].

Основними напрямками реформування політичної системи України мають стати: вдосконалення і підвищення рівня ефективності владних структур; поглиблення демократичних засад управління; подальший розвиток інститутів правової соціальної держави та громадянського суспільства.

Системні трансформації мають бути цілеспрямованими і успішними, вони не тільки мають бути послідовними – для них потрібно створювати певні передумови, такі як відповідний рівень національної єдності, “волі до демократії” та реальна боротьба за неї. Складність трансформаційних процесів полягає в необхідності врахування старих і напрацювання нових моделей політичного розвитку, перш з все, удосконалення політичної системи та реорганізації політичної влади, основних механізмів її функціонування, формування нової політичної еліти та ефективних способів взаємодії влади з громадськістю.

Зважаючи на те, що в Україні не було створено дієвих соціальних засад для демократичних перетворень (точніше, вони задекларовані, але не реалізовані), на сьогодні актуальним залишається узагальнення досвіду суспільних трансформацій постсоціалістичних країн і врахування його в процесі вироблення дієвої національної політики демократичних трансформацій. При цьому необхідно взяти до уваги попередній (здебільш негативний) досвід модернізаційних проектів у сфері

вітчизняної політичної, правової, економічної системи тощо. Водночас будь-які демократичні перетворення не матимуть успіху, якщо вони здійснюватимуться всупереч глобалізаційним процесам, якими охоплені практично всі сфери суспільного життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Дмитренко М. А.* Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції. – Національний педагогічний ун-т імені М.П. Драгоманова, Ін-т оператив. діяльн. за держ. безпеки. – Київ : Знання України, 2008. – 544 с.
2. *Михальченко М. І.* Україна як історична реальність: запасний гравець Європи. – Дрогобич : Видавнича фірма “Відродження”, 2004. – 487 с.
3. Українські стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2004 / А. С. Гальчинський (ред.). – Київ : НІСД, 2004. – 343 с.
4. *Шайгородський Ю.* Поняття “трансформація” як інструмент аналізу соціальних змін // Освіта регіону. – № 4. – 2010. – С. 52-57.

Steценко В. Ю.
доктор юридичних наук, професор
завідувач кафедри галузевих юридичних дисциплін
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

В умовах соціально-економічних змін, котрі мають місце в сучасній Україні, перед державою стоїть питання створення умов, за яких громадяни мали б можливість забезпечувати свої права, свободи та законні інтереси. Це має пряме відношення й до сфери охорони здоров'я. Ключове місце в питанні реалізації права громадян на отримання якісних медичних та фармацевтичних послуг займає організація охорони здоров'я, ефективність її функціонування. Саме це є найважливішим завданням публічної влади, яке вона реалізує через свої органи.

Зусилля публічної адміністрації повинні полягати у пошуках шляхів максимально можливого рівня медичного забезпечення населення, надання всім громадянам рівних можливостей в отриманні медичної і лікарської допомоги. Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (ст. 3). Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Держава сприяє розвиткові лікувальних закладів усіх форм власності